

"היא בכלל לא העזה לספר": תופעת הסחיטה המינית ברשת והאקולוגיה של הטיפול בה מנקודת מבטן של יועצות חינוכיות

מיכל דולביכהן וענבר נצר

תקציר

סחיטה מינית (sextortion) היא תופעה חדשה יחסית של ניצול על רקע מיני, המתרחשת כאשר אדם מאיים על אדם אחר בהפצת תוכן מיני ברשת האינטרנט כדי לקבל תמונות או סרטונים נוספים, כסף או טובות הנאה. המחקר הנוכחי בחן כיצד יועצות חינוכיות בישראל רואות את תופעת הסחיטה המינית ברשת. לצורך כך נערך מחקר איכותני, שבמהלכו בוצעו שניים עשר ראיונות עומק חצי מובנים עם יועצות חינוכיות העובדות בחטיבות ביניים ובתיכונים בישראל, אשר טיפלו בנערות שנשחטו על רקע מיני ברשת. מממצאי המחקר עולה כי היועצות החינוכיות התקשו בזיהוי ובהגדרה של אירועים אלה בתור אירועים של סחיטה מינית ברשת ושלתפיסתן מדובר בפגיעה קלה בלבד. כמו כן היועצות החינוכיות ניסו לתלות את הסיבות לסחיטה במשתנים הקשורים לקורבן ולרקע שהגיעה ממנו והבחינו בין אלו שהעבירו את התמונות המיניות בעצמן ובין אלו שהתמונות נגנבו מהן. ממצאי המחקר מציגים את החשיבות של מתן ידע רלוונטי וכלי התמודדות הולמים ליועצות חינוכיות ודנים בהשלכות לשטח.

מילות מפתח: סחיטה מינית ברשת; אינטרנט; מיניות ברשת; נערות; יועצים חינוכיים.

מבוא

סחיטה מינית ברשת (sextortion) משמעה איום בהפצת תכנים מיניים של אדם ברשת כדי להשיג תכנים מיניים נוספים, כסף או טובות הנאה (Henry & Powell, 2018; Patchin & Hinduja, 2018; Wolak et al., 2018). מחקרים שבחנו את שכיחותה בקרב מתבגרים מדווחים על מספרים שנעים בין 11% ל-22%, כאשר אחוז הנערות שנפגעו גבוה במידה ניכרת מאחוז הנערים (Patchin & Hinduja, 2018; Wolak et al., 2018). על אף שכיחותה של סחיטה מינית ברשת, מעטים המתבגרים שבוחרים לשתף, לדווח או לפנות לעזרה לאחר שחוו אותה (Wittes et al., 2016; Wolak et al., 2018). תת־דיווח מכוון להיכרות מצומצמת עם התופעה ודרכי הטיפול בקורבנות. מטרתו של המחקר הנוכחי היא לבחון את האופן שיועצות חינוכיות רואות את תופעת הסחיטה המינית ברשת ואת הטיפול הנדרש בה.

סקירת ספרות

התבגרות בעידן הדיגיטלי

בעידן הנוכחי, רוב התקשורת החברתית של צעירים מתנהלת במרחב המקוון (Lenhart et al., 2010). מתבגרים מדווחים כי המדיה הדיגיטלית והרשתות החברתיות מספקות להם מרחב לאינטראקציות חברתיות (Henry & Powell, 2017) ולתהליכי הבניית זהות (בוניאל-ניסים ודולביכהן, 2013). לצד זאת, הרשת טומנת בחובה גם סכנות. בשביל המתבגרים האינטרנט הוא מדיום נגיש, המאפשר סיפוקים מיידיים ומייצר אשליה של פרטיות של (Mubarak et al., 2014). האפשרות לאנונימיות ברשת יוצרת תחושה סובייקטיבית של פרטיות (Maczewski, 2002; Suler, 2004). על כך נוסף היעדר קשר העין במרחב המקוון, שבעקבותיו המשתמשים אינם רואים זה את זה, את הבעות הפנים ואת התגובות, דבר המוריד חסמים פסיכולוגיים וגורם לחשיפה אישית מהירה יותר, תחושת חופש, פתיחות וביטוי עצמי משוחרר. כך נוצרת תחושה של אינטימיות ופתיחות (ברק, 2006; Suler, 2004). הסרת העכבות והיעדר קשר העין המתאפשרים ברשת נמצאו קשורים גם להתנסויות מיניות ולפגיעות מיניות ברשת (Zhong et al., 2020).

תכתובות מיניות בקרב מתבגרים

סקסטינג היא תופעה שמייצגת שליחה וקבלה של תכתובות מיניות שנעשות באמצעות טקסטים, תמונות, סרטונים או אמוטיקונים בעלי אופי מיני ישיר או מרומז (Dir et al., 2019; Klettke et al., 2016; Cooper et al., 2013). מחקרים שנעשו בתחום עומדים על שכיחות גבוהה של שימוש בסקסטינג בקרב מתבגרים. כך, למשל, ממטא-אנליזה שבחנה 39 מחקרים מרחבי העולם, עולה כי 14.8% מהמתבגרים שלחו הודעות מיניות ו-27.4% קיבלו הודעות כאלו (Madigan et al., 2018). מחקר שנעשה בישראל מצא כי כ-26.5% מהנוער בכיתות ז'-י"ב מעורבים בתכתובת מינית (דולביכהן וריקון, 2017). נראה כי סקסטינג היא תופעה שכיחה בקרב מתבגרים, והם רואים בה נורמטיבית (Mubarak et al., 2014). הסקסטינג משרת מטרות מגוונות, ובהן חיזור רומנטי, הבעת אמון בצד האחר, חיזוק קשרים חברתיים וצבירת כוח ופופולריות חברתית בקרב קבוצת השווים (Cooper et al., 2016). והוא יכול להיות חלק מן מערכת יחסים זוגית או מחוץ למערכת יחסים רומנטית (Burén & Lunde, 2018). החלפת הסקסטינג יכולה להיעשות בהסכמה כחלק מתהליך הדדי של פלירטוט (Dir et al., 2013), אך יש מצבים שבהם סקסטינג הוא תוצאה של הפעלת לחץ על אחד מהצדדים המעורבים (Cooper et al., 2016). ספרות המחקר מעידה כי על בנות מופעל לחץ רב מאשר על בנים לשלוח הודעות סקסטינג (Burén & Lunde, 2018), ואכן נמצא כי נערות מדווחות על אירועים רבים שבהם בני זוגם לחצו עליהן לשלוח תכנים מיניים בלי שרצו בכך, בעוד נערים דיווחו על רצון להדגים כי ביכולתם להשיג את התכנים מתוך לחץ להגביר את הפופולריות שלהם ולהוכיח שיש להם ניסיון מיני (Lippman & Campbell, 2014; Ringrose et al., 2013). זאת ועוד, נראה כי לעיתים הפעלת הלחץ לקבל מאחר תמונות מיניות הופכת לסחיטה של ממש.

סחיטה מינית ברשת

סחיטה מינית ברשת (sextortion) מתרחשת כאשר אדם מאיים בהפצת תמונות או סרטונים מיניים של אדם אחר ללא הסכמתו של המצולם, לצורך קבלת תוכן מיני נוסף, טובות הנאה או כסף (Henry & Powell, 2017; Patchin & Hinduja, 2018; Wolak et al., 2018). חשיפת התוכן המיני מאיימת על הנסחט משום שאין לו יכולת להסתיר את התוכן המדובר, ומאפייני ההפצה באינטרנט מאפשרים פגיעה אשר עלולה להיות מתמשכת ובלתי הפיכה (דנציגר וזונברג ורוזנברג, 2017).

הסחיטה המינית עלולה להיות מצד אנשים הזרים לנסחט או מצד אנשים המוכרים לו (Patchin & Hinduja, 2018). לצורך השגת התמונות או הסרטונים, יש פוגעים המשתמשים בתוכנות ריגול ופריצה למחשבים ביתיים לצורך איתור תוכן מיני הנמצא במחשב וגניבתו, או שימוש במצלמות המחשב וצילום בהן (Quayle & Newman, 2015; Wittes et al., 2016; Wolak et al., 2018). יש שהפוגע הוא אדם המוכר לקורבן ומתחזה לאחר או משתמש בפרופיל מזויף ברשתות החברתיות לצורך יצירת קשר חברתי, ידידותי או רומנטי ואיסוף מידע על הקורבן (Patchin & Hinduja, 2018; Henry & Powell, 2018); אך לעיתים הסחיטה המינית מתרחשת בתוך מערכת זוגית שבה מצוי הקורבן (Cooper et al., 2016). ממחקרים שהתמקדו בהיקף התופעה בקרב בני נוער נמצא כי בארצות הברית, מתוך כלל הנוער שנדגם בחטיבות ובתיכונים, כ-5% נפגעו מסחיטה מינית ברשת וכ-90% מהנפגעות הן נערות (Patchin & Hinduja, 2018; Wolak et al., 2018). במספר מחקרים בארה"ב נמצא כי יותר ממחצית מהנערות שנחשפו לסחיטה מינית ברשת מדווחות כי סיפקו בעצמן את התוכן המיני, בזמן שהן מעורבות בתכתובת מינית ובקשר רומנטי עם הסוחט (Walrave et al., 2014; Wolak et al., 2018). נתונים דומים נמצאו גם במחקר שנערך בצ'כיה, שם אחוז הנוער הנפגע מסחיטה מינית ברשת עמד על 6.45% מכלל הנוער בגילי 11–17, כאשר כ-75% מהנפגעות הן בנות (Kopecký, 2017). בישראל, מנתוני המשטרה, עולה כי בין השנים 2014–2017 נפתחו 643 תיקים הנוגעים להפצת תכנים מיניים ברשת, כאשר 20% מתוכם לוו בסחיטה או באיומים (נגר ואחרים, 2019).

על אף האיום הקשה בהפצה, סחיטה מינית ברשת, כמו פגיעות מקוונות אחרות, סובלת מתת־דיווח (Perren et al., 2012; Wolak et al., 2018). ממחקר שנעשה על תכתובת מיניות בקרב מתבגרים בישראל, נמצא כי 52.6% מבני הנוער שהתבקשו לשלוח תמונת עירום שלהם לאחר, לא שיתפו בעניין אף אדם ו-5.8% בחרו לספר ליועץ, למורה, להורה או למבוגר אחר (דולביכהן וריקון, 2017). בארצות הברית, כ-17% מהנפגעים בוחרים לפנות למישהו בבית הספר בבקשת עזרה ורק כ-8% פונים למשטרה (Patchin & Hinduja, 2018). ספרות המחקר מציעה כמה הסברים אפשריים לתופעה של תת־דיווח במקרה של סחיטה על רקע מיני, ובהם גיל המתבגר, תחושות בושה ואשמה על שאירע, עמדות של מתבגרים כלפי קבלת עזרה וחשש מפגיעה נוספת העשויה להתרחש במקרה שישתפו בתכנים, לצד האמונה שאי אפשר לעזור להם (Wolak et al., 2018; Tomczyk & Kopecký, 2016). זאת ועוד, האשמת קורבן הרואה בקורבן אחראי למצבו, מעכבת גם היא דיווח ופנייה לעזרה (Dolev-Cohen et al., 2020).

מיעוט של פנייה לעזרה מציב את המתבגרים בסיכון הן בטווח הקצר הן בטווח הארוך (קאים ורומי, 2014). התוצאות של הפגיעה המינית הן רחבות היקף ונוגעות לתחומים רחבים של החיים. בקרב מתבגרים שעברו תקיפה מינית נמצאו אחוז גבוה יותר של דיווחים על דיכאון, בעיות התנהגות ושימוש בחומרים ממכרים (Young & Jones, 2012). נערות העוברות הטרדות מיניות נמצאות בסיכון לפיתוח הפרעות אכילה והפרעות דימוי גוף (Petersen & Hyde, 2013), לפיתוח התנהגויות של נטילת סיכון, לפעילות מינית מוגברת ולפגיעות מיניות חוזרות (Girardet et al., 2009). תוצאות אלו ממחישות מדוע חשוב לצייד את בני הנוער במידע מקדים על הסכנות הטמונות בשימוש במרחב המקוון לצורכי שליחה וקבלה של תכנים מיניים, ולפעול לאיתור וזיהוי מוקדם של בני נוער שנחשפו ועודם חשופים לפגיעות מיניות ברשת. עוד היות שהיכולת לתת אמון בגורמי תמיכה הוא כה מהותי, יש חשיבות לבחינת מעגלי העזרה האפשריים העומדים לרשות בני הנוער, וכיצד והאם אפשר לחזק את האמון בהם ולהגביר את זמינותם ונגישותם. המחקר הנוכחי עוסק באחד מאנשי המקצוע הנמצאים בסביבתם של בני הנוער – הוא היועצות החינוכיות.

ייעוץ חינוכי ועיסוקו בפגיעה מינית ברשת

התערבויות חינוכיות רבות בתחום המיניות בקרב בני נוער מתמקדות בחינוך למיניות בריאה, בדחיית הגיל של תחילת קיום יחסי מין, בשימוש באמצעי מניעה ובמניעת היריון או הדבקה במחלות מין (Steinberg, 2017). עם זאת, בשנים האחרונות נשמעה ביקורת על כך שחינוך מיני מחזק את אי-השוויון המגדרי ואינו עוסק די הצורך בשינוי האקלים החברתי והבית ספרי לכוזה שיהיה בטוח יותר בשביל בני הנוער, כמו בסקירת הסכנות הטמונות בעבורם במרחב המקוון (Dobson & Ringrose, 2016).

בישראל ממונים משרד החינוך והייעוץ החינוכי הכפוף לו על יצירת תוכניות לימוד בתחום המיניות והטמעתן. אגף השירות הפסיכולוגי הייעוצי שם לו למטרה קידום הרגלי מיניות בריאה, מתוך תפיסה כי באמצעות מתן מידע אפשר להקנות לתלמידים מיומנויות שימנעו מהם להיקלע לבעיות בתחום זה (וייסבלאי, 2010). כיום, היחידה למיניות ומניעת פגיעה בילדים ונוער עוסקת הן בחינוך למיניות בריאה הן במניעת פגיעה מינית על גווניה. בבתי הספר נעשים מדי שנה ימים ייעודיים העוסקים בתכנים רלוונטיים, כמו מניעת פגיעה מינית ברשת ושומרי סף ברשת, לצד ציון השבוע הלאומי לגלישה בטוחה ברשת. עבודת היועצות היא פרו-אקטיבית וריאקטיבית, המתחלקת לעבודה מערכתית-קבוצתית ששמה דגש בהעברת תכנים רוחבית לקבוצות גיל מגוונות על פי אתגרים התפתחותיים רלוונטיים, ובעבודה פרטנית המתמקדת באיתור ובזיהוי של תלמידים הנזקקים לסיוע. לאחר האיתור והזיהוי היועצות החינוכיות מנהלות בבתי הספר היועצויות וייעוץ פרטני (ארהרד, 2014). יש חשיבות רבה לזמינותן ולנגישותן של היועצות, שכן הנוער זקוק להכוונה ולתמיכה, כמו לדמויות בעלות משמעות מחוץ לתא המשפחתי שיוכל לשתף במצוקתו (Liddle, 2013).

הכלים העומדים לרשות היועצות החינוכיות לצורך עצירת פגיעות כוללים התערבות טיפולית או דיווח על פי חוק (יחזקאל ואילון, 2013). כמו כן החל משנת 2018 עומד לרשותן המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת – 105, שהוא מערך אזרחי-משטרה שמטרתו לסייע לקטינים שנחשפו לפגיעות במרחב המקוון. חובת הדיווח מוטלת על כל

אדם ועל בעלי מקצועות ספציפיים, ובהם אנשי חינוך שאחראים על קטין, לדווח לפקיד הסעד או למשטרה על קיום יסוד סביר לחשוב כי נעשה דבר עבירה לקטין (דורון, 2013). עם זאת, נמצא כי לעיתים אנשי חינוך מתקשים לדווח על חשדותיהם באשר לפגיעות מיניות, בשל חוסר ידע על פגיעה או ההליך הנדרש (Goldman & Padayachi, 2005; Mathews, 2011). זאת ועוד, פעמים רבות יועצות נדרשות להתמודדות מורכבת של הכלת הקטבים שבהם גם מי שנפגע וגם מי שפוגע לומדים באותו מוסד חינוכי, ולפעמים אף באותה כיתה. המענה הנדרש מהן כולל את כל מעגלי הפגיעה כולל יחס כלפי הורי המעורבים, מחנכים והתלמידים האחרים.

אם כן, ניכר שעל אף שכיחות התופעה, מתבגרים רבים נמנעים מדיווח ומפנייה לעזרה אחרי סחיטה מינית שהם חווים. כיוון שכך, יש חשיבות רבה לבחינת האופן שאנשי המקצוע העומדים לרשותם של בני הנוער רואים בתופעה עצמה, את תפקידם בטיפול בה ואת הכלים העומדים לרשותם. המחקר הנוכחי מבקש לבחון את תופעת הסחיטה המינית ברשת והאקולוגיה של הטיפול בה מנקודת מבטן של יועצות חינוכיות. למידע זה ערך הן בחשיבה על דרכים למניעת הישנותם של אירועי פגיעה עתידיים הן בהקניית כלים ליועצות להתמודד עם הפגיעות הקיימות כאשר הן נתקלות בהן.

שיטה

פרידגמת המחקר

במחקר הנוכחי נעשה שימוש בגישה האיכותנית בזרם הפנומנולוגי שמתמקד בחקר תופעות באמצעות בחינת המשמעויות שאנשים מעניקים להן, משמעויות המשפיעות על האופן שהן נחווות (Creswell & Poth, 2016). ההתמקדות בסובייקט ובתוכן שהוא בוחר להציג ולהציף באותו רגע היא בעלת משמעות, והיא מאפשרת התבוננות נקייה משיפוטיות ברמת התודעה, ולכן הסובייקט יכול לתאר את התופעה מנקודת מבטו ועל פי חווייתו הבלעדית, והפנומנולוג יכול להכיר את החוויה מגוף ראשון (Sokolowski, 2000), כך שהמציאות באה לידי ביטוי כפי שהיא נוצרת במפגש הבינאישי (Spinelli, 2005). במחקר הנוכחי נעשה ניסיון להיכנס לעולמן של היועצות החינוכיות בחווייתן את המפגש עם הנערות הנפגעות והטיפול בהן, ולהבין את דרך יחסן כלפי הנושא במידה אותנטית.

משתתפי המחקר

לצורך המחקר רואיינו שתיים עשרה יועצות חינוכיות שהיו מעורבות בטיפול בנערות שעברו סחיטה מינית ברשת. כל משתתפות המחקר הן יועצות בחטיבות הביניים ובתיכונים מהמגזר היהודי, תשע מתוכן בבתי ספר ממלכתיים ושלוש בבתי ספר ממלכתיים-דתיים (לוח 1).

לוח 1: פרטי משתתפות המחקר

האות הראשונה של השם	גיל	בית ספר	חילוני/ דתי	ותק במקצוע היועצת (בשנים)
1	55	חט"ב	חילוני	17
2	33	חט"ב	חילוני	3
3	52	חט"ב	חילוני	20
4	51	חט"ב	חילוני	16
5	39	חט"ב	חילוני	10
6	35	חט"ב	חילוני	5
7	50	תיכון	חילוני	8
8	45	תיכון	חילוני	15
9	47	תיכון	חילוני	10
10	45	חט"ב	דתי	7
11	47	חט"ב	דתי	3
12	37	חט"ב	דתי	3

כלי המחקר

במחקר הנוכחי הנתונים נאספו באמצעות ראיונות עומק חצי מובנים שנשענו על מדריך ריאיון שייצג את עולם התוכן הרלוונטי והתמקד בהתמודדות המערכת עם אירועים של סחיטה מינית ברשת שנפגעו בהם תלמידות בית הספר. נשאלו שאלות הקשורות בצורכי הנערה, בצורכי המערכת ובמעורבות של גורמים מערכתיים באירוע.

מדריך הריאיון כלל שלושה סוגים של שאלות: שאלות תיאוריות שמטרתן קבלת תשובות תיאוריות על אירועים, מצבים ומקומות ("מתי התרחש האירוע? היכן?"); שאלות סיווגיות שמטרתן גילוי והבנת התחומים שלפיהם מארגן המרואיין את הידע שלו ("ספרי לי על הנערה שחוותה סחיטה מינית"); ושאלות ניגודיות שמטרתן להבחין בין כל מיני משמעויות ("מה היא הרגישה? כיצד היא פעלה? מה היו הצרכים שלה?").

הליך המחקר

איתור המרואיינות נעשה באמצעות פנייה ברשתות חברתיות ליועצות חינוכיות המעוניינות להשתתף במחקר, שבה צוינו פרטי החוקרת ליצירת קשר. כמו כן נעשתה פנייה אישית ליועצות באמצעות מדגם כדור שלג. יצירת הקשר עם היועצות נעשתה באמצעות שיחה טלפונית שבה התבקשו לאשר השתתפות במחקר והן קיבלו הסבר כללי על המחקר ועל כלי המחקר שישתמשו בהם. לאחר מכן נקבעה עם כל אחת מהיועצות פגישה אישית שארכה כשעה וחצי עד שעתיים וחצי, במקום עבודתה או בביתה. בשל משבר הקורונה העולמי לא כל הפגישות יכלו להיות במרחב הפיזי, ולכן חלק מהראיונות נעשו בשיחת וידאו או בטלפון. הפגישות עם היועצות הוקלטו בהסכמתן.

עיבוד הנתונים ואמינותם

לאחר סיום איסוף הנתונים, עיבוד הנתונים נעשה בשלושה שלבים. בשלב הראשון נקרא הטקסט של כל ריאיון כממצא אחיד שלם מנקודת המבט של היועצת, כדי לקבל מבט הוליסטי עליו. בשלב השני נקרא הטקסט בשנית וסומנו יחידות משמעות על בסיס תודעה ופרשנות אישית באמצעות זיהוי מילים, משפטים או רעיונות חוזרים שהתגבשו לכדי תמות (Giorgi, 2012; Spinelli, 2005). בשלב השלישי נעשה ארגון מבני של התמות, חידודן ותיקוף (שקדי, 2003). בתום שלב זה התגבשה נקודת מבטן של היועצות בתופעת הסחיטה המינית ברשת על מרכיביה המגוונים. בדרך זו נעשה תכלול (אינטגרציה) בין כלל הראיונות ונבחנה השאלה כיצד נקודת מבטן של היועצות תורמת להבנת התופעה, בזיקה לשאלות המחקר (ליבלר ואחרים, 2010).

כדי לעמוד בקריטריון האמינות במחקר זה נעשה דיאלוג מעמיק עם המרואיינות ונשאלו שאלות הבהרה לצורך הבנת רבדים עמוקים ושיקוף תובנות החוקרים. כמו כן ניהל צוות המחקר דיון על ניתוח הממצאים כדי למנוע הטיות על סמך פרשנויות אישיות. זאת ועוד, ממצאי המחקר הנוכחי מחזקים ממצאי מחקרים קודמים ובכך מגבירים את אמינות המחקר.

אתיקה מחקרית

על פי כללי האתיקה המקובלים (קרניאלי, 2018), בשיחה הטלפונית הראשונית ובתחילת הריאיון הוסבר למשתתפות המחקר מהן מטרת המחקר ומהי חשיבותו. כמו כן הובטח להן כי פרטיהן האישיים יישמרו חסויים באמצעות מתן שמות בדויים והשמטה של פרטים מזהים, והודגש בפניהן שביכולתן להחליט לא להשיב לשאלה כלשהי ואף להפסיק את הריאיון בכל עת. כדי לוודא שההחלטה להשתתף במחקר היא מרצון החופשי, התבקשו משתתפות המחקר לחתום על טופס הסכמה מדעת. כמו כן התבקשו המרואיינות לאשר את הקלטת הריאיון, מתוך הבטחה שההקלטות יושמדו חמש שנים מיום סיום המחקר. הסוגיה האתית העיקרית במחקר זה קשורה לרגישות הנושא, לתכנים שהיו עשויים לעלות במהלך הריאיון ולחסיון הנערות. מסיבה זו חתר המחקר לקיום דיאלוג רגיש וזהיר שנשען על ברית ואתיקה של אכפתיות, אמפתיה והכלה (דושניק וצבר'בן יהושע, 2016). את המחקר אישרה ועדת האתיקה המוסדית.

ממצאים

על סמך ניתוח הראיונות, סווגו ממצאי המחקר לארבע תמות עיקריות. התמה הראשונה – "עד שלא שאלת, לא הייתי מובהקת לגבי זה": זיהוי התופעה – עוסקת בתחושת בלבול וקושי של היועצות בזיהוי תופעת הסחיטה המינית ברשת. התמה השנייה – "היא לא נראתה לי ילדה בת 14 רגילה, נורמטיבית" – ייחוסים: אפיוני הנערות הנפגעות – עוסקת בייחוסים של היועצות כלפי הנערות שהיו מעורבות בפגיעה מבחינת הרקע המשפחתי שלהן, אופיון ורצון לרצות אחרים מבחינה חברתית. התמה השלישית – "היה לי קשר ממש טוב איתה": פנייה לעזרה – עוסקת בפנייה של התלמידה ליועצת והאופן שהיועצת תופסת את יחסיה עם הנערה. התמה הרביעית והאחרונה – "היה ניסיון להסביר לה שהיא לא אשמה": הטיפול בקורבנות הסחיטה – נוגעת בטיפול בסחיטה מינית ברשת ומתחלקת לשתי תתי-תמות: צורכי הנערה והמענה הייעוצי שניתן לה והטיפול המערכת.

"עד שלא שאלת, לא הייתי מובהקת לגבי זה": זיהוי התופעה

כל היועצות שהשתתפו במחקר התקשו בזיהוי ושיום התופעה. היה ניכר שהן לא בטוחות מה מהאירועים שטיפלו בהם עונים על ההגדרה של סחיטה מינית ברשת. במהלך הריאיון הן נעו ממקום של חוסר ביטחון ובלבול בעניין הגדרת האירוע שטיפלו בו כסחיטה מינית ברשת לכדי ביטחון מוחלט בכך. היועצות שהתלבטו ניסו להיזכר באירועים מסוימים שנתקלו בהם וחיפשו אישור לכך שהאירוע אכן נמצא בהגדרה של סחיטה מינית ברשת. נדמה כי הן רואות אירועי פגיעה מינית בתור אירועים על רצף, כאשר סחיטה מינית ברשת נתפסת ככזו שעלולה לחמוק מטיפולן משום שהיא קלה יחסית לאירוע פגיעה קשה כמו אונס. ד' תיארה זאת כך: "שאלת אותי אם אני חושבת שזה סקסטורשיין אז כאילו עד שלא שאלת לא הייתי מובהקת לגבי זה כי זה לא אונס חד־משמעי כזה שהיא הלכה ברחוב ותקפו אותה". גם ו' אמרה דברים דומים: "לא תמיד זה ברור כי יש דברים יותר החלטיים, שאת יודעת שזה באמת לא מרצון".

מתוך הראיונות ניכר כי היועצות ניסו לקשור את הגדרת הסחיטה המינית באחריות לאירוע הסחיטה. בעשרה מתוך שנים־עשר הראיונות עלתה התלבטות מצד היועצות בעניין מידת האחריות של הנערה הנפגעת. לדידן, כאשר הנערה מביעה עניין או פעילה בשליחת תכנים בעלי אופי מיני, יש לה חלק באירוע הסחיטה ואחריות לגבינו, ולכן הן שאלו את עצמן האם עדיין מדובר באירוע של סחיטה מינית ברשת. ש' אמרה כי ייתכן שיש לנערה חלק בזה, וגם ד' טענה: "זה בעצם היא שלחה להם את זה, בעצם מה הם עשו? הם ביקשו ממנה, כאילו זה בעיה שלה! היא שלחה". ל' הטילה את האחריות על הנערה וסיפרה: "כן הפעילו עליה לחץ, אני יודעת בוודאות, אבל היא גם הייתה ככה, גם רצתה לשלוח". מתיאורים אלו עולה כי לדעת היועצות, הנערות אינן רק קורבנות אלא נושאות במידת מה באשמה למצבן.

לעומת זאת, בשני אירועים המרואיינות תיארו אירועי סחיטה שבהם הסוחטים חדרו לטלפון ולמחשב של הצעירות וגנבו מתוכם את התכנים המיניים. שתי יועצות אלו לא ראו בנערה שותפה לאירוע הסחיטה, אלא להפך, הן ראו בנערה קורבן. כך תיארה מ': "הסברתי לה שהיא לא אשמה, יש לה טלפון, היא משתמשת בו, היא מצלמת בו, מותר לה לעשות פוזות למצלמה [...] היא לא עשתה משהו רע. האיש הזה הוא הפושע והוא נכנס למקום פרטי שלה, הוא עשה את הדבר הרע". גם י' סיפרה: "הייתה הודעה שהופצה בכיתה שיש תלמיד בכיתה שפורץ לחשבונות ואומר שיש לו תיק פתוח על הילדה והוא הולך לחסל איתה חשבונות. לילדה הוא כתב שהיא חייבת לו והוא לא יפסיק עד שהיא לא תשלח לו סרטונים שלה מתקלחת". באירועים אלו היה ניכר שהיועצות חשו ביטחון רב יותר בהגדרת האירוע סחיטה מינית ברשת.

אם כן, נראה כי היועצות מתקשות בזיהוי תופעת הסחיטה המינית ברשת, במיוחד כאשר הנערה הנסחטת היא שהעבירה מיוזמתה את התכנים המיניים שהביאו לידי ניסיון לפגוע בה.

"היא לא נראתה לי ילדה בת 14 רגילה, נורמטיבית" – ייחוסים: אפיוני הנערות הנפגעות

מתיאורי היועצות עולה עיסוק ניכר ברקע של הנערות ובחיפוש אחר הסבר מדוע נערות מסוימות מעורבות באירועי הסחיטה המינית ברשת בעוד אחרות אינן סובלות מהם. חלק

מן היועצות ראו באפיוני הנערות הנסחטות כמו היסטוריה קודמת של התנהגויות בעייתיות: "זו נערה שהתנהגות הפתולוגית שלה היא ממש הרבה מעבר לנורמה, מדובר על נערה שהיא שיקרה שקרים כל הזמן, לכולם, הורים, חברות, לי, למערכת, לכולם. שקרים לכל הכיוונים, אנחנו כל הזמן חייבות לזכור שזה שם" (ל); זיהוי התנהגויות מיניות בקרב הנערות: "היא נקלעה גם לפני זה לכל מיני עניינים סביב מיניות והיא לא כל כך ידעה לעצור, אז זה מקרה שהיה לי עליו בסיס כי ידעתי שהיא לא ממש מבינה את המשמעות של הדבר" (ס); "היא שידרה את זה כל הזמן, ממש חיפשה תשומת לב מינית" (מ). אחרות קשרו לנערות הנפגעות היעדר שיקול דעת ורצייה חברתית שגרמו להן להיקלע למצבים שנקלעו אליהם: "זה היה כאלו אנשים שניצלו אותה לגמרי היא חשבה שהם כאילו נותנים לה אהבה ונתנה להם מה שרצו" (ש). גם ל' תיארה אירוע המעיד על היעדר שיקול דעת: "הסתבר שהחברות שלה פתחו פרופיל פיקטיבי עם תמונה של מישהו חתיך ושלחו כאילו ממנו שהוא יודע עליה והוא רוצה להיות חבר שלה ושאלם היא לא תשלח לו סרטון שלה אז הוא יראה לחברים שלו את התמונות שיש לו. הן לא שלחו לה תמונות או משהו, הן רצו לראות מה יקרה, מה היא תעשה. והיא שלחה לשם סרטון שלה במקלחת מורידה תחתונים...". היועצות הניחו שהנערות שיתפו פעולה עם איומים ודרישות לשליחת תכנים בעלי אופי מיני מחשש שמעמדן החברתי ייפגע אם לא יעשו כך, או מתוך אמונה שאם ישלחו את החומרים יעלה מעמדן החברתי בעיני קבוצת השווים. כך תיארה ר': "בנים היו מבקשים ממנה לשבת עליהם לעשות תמונה ושתהיה חברה שלהם ואז היא אמרה שהם ביקשו ממנה לשלוח סרטון שלה שהיא מכניסה משהו". גם א' סיפרה: "בהבנה הבסיסית שלה אם היא לא הייתה שולחת את זה אין לה חברים! הם לא חברים שלה [...] היא רצתה להרגיש מקובלת, אהודה, וחששה שלא יהיה לה חבר, שלא יקבלו אותה".

יועצות אחרות ניסו לתלות את המעורבות באירועי סחיטה בכישורים הקוגניטיביים של הקורבן. ר' למשל סיפרה:

יש לנו מקרה של נערה מאוד מאוד נמוכה, בטוח עם פיגור, אני לא יודעת מה היא עושה בכיתה של בית ספר רגיל. היא בכיתה חינוך מיוחד, אבל היא ממש ממש נמוכה היא הייתה צריכה להיות בבית ספר לפיגור ואימא שלה לא מוכנה להעביר אותה לבית ספר כזה [...] היא נערה יפיפייה ולא מבינה כלום ממה שמדברים איתה [...] כשדיברתי איתה היא נשמעה מבולבלת לגמרי. יש סרטון יש תמונות והיא לא מודה בכלום אני רק הייתי עם הבגדים הם רק ביקשו ממני רק עשיתי ככה רק הייתי פה שם היא בכלל לא הבינה מה שהיא עשתה. עשיתי את זה רק אני עם עצמי אז מה הקשר זה מותר.

עוד סיבה שהמרואיניות זיהו כמאפיין של נערות הנסחטות על רקע מיני ברשת הייתה הרקע המשפחתי של הנערה. רקע זה כלל היעדר השגחה הורית, חסך בחום ותשומת לב וקשרים לא מיטיבים עם ההורים. כך למשל הפגיעה המינית מתוארת כמענה על חסך בחום ואהבה בקשרים עם מבוגרים בעלי משמעות, המביאים את הנערות לידי חיפוש אחר מקורות אחרים לסיפוק הצרכים האלה, כפי שתיארה א': "כשנערה לא מקבלת אהבה ומגע הורי, חוסר הביטחון, חוסר התחושה הזו שאני לא אהובה יוצרת בור שנשמה והבור הזה חייב להתמלא איכשהו". גם ל' סיפרה: "יש שם ניסיון שלה, ניסיון מאוד לא בריא, למלא את החוסר באהבה מההורים". ז' עסקה בהשגחה ההורית ותיארה: "ההורים היו

בקושי בבית והיא עשתה מה שהיא רצתה והזמינה חבר'ה כל הזמן. לא היה שום גבול ברור".

נראה אם כן, כי לכל היועצות היה צורך למצוא הסבר לתנאים שהוליכו לאירוע הסחיטה, אך כולן חיפשו את ההסבר בסיבות הקשורות לקורבן הסחיטה ובאפיונים שלה.

"היה לי קשר ממש טוב איתה" – פנייה לעזרה

היועצות ניסו להסביר מה הביא את הנערות לידי פנייה לעזרה. מכיוון שבני נוער רבים נמנעים מלשתף את אנשי המקצוע במצוקות, היה חשוב ליועצות להבין מדוע הנערות בחרו לשתף אותן באירועי הפגיעה. כמו כן הן עמדו על אירועים שבהם הקורבנות בחרו לא לפנות אליהן לעזרה והשיתוף הגיע מאנשים בסביבתה של הנפגעת – חברות או מורים, דבר שלעיתים השפיע על הסתייגות הנערות משיתוף פעולה עם תהליך העזרה.

לדברי היועצות, היכרות מוקדמת של היועצת עם הנערה וקשר אישי קרוב שנוצר ביניהן טרם הפגיעה אפשרו לנערות הנסחטות לגשת אליהן בפתיחות ולקבל עזרה. אחת-עשרה מתוך שתיים-עשרה יועצות הזכירו זאת. כך למשל תיארה מ': "היא בקשר נורא טוב איתי ויש מצב שאם היא לא הייתה בקשר כל כך טוב איתי אולי היא לא הייתה פונה אליי". גם י' דיברה על הקשר שנוצר בינה לנפגעת: "היא פנתה אליי היה לנו קשר טוב, אבל היא הייתה מאוימת ממש והיא החליטה לספר לי ואחר כך היא גם הייתה שולחת לי הודעות: 'אבל הוא מבקש ממני עוד, מה לעשות לשלוח או לא?...'". לצד אלו, כמה מהיועצות סיפרו כי חשו שהנערות נרתעו מפנייה לעזרה. כך למשל ש' סיפרה: "היא לא סיפרה לי ולא הצלחנו להגיע למשהו יותר מדויק עם החברות. הן רק סיפרו מה שהן שמעו". גם ג' תיארה כיצד הגיע אליה הדיווח מהמחנכת: "היו בנות אני לא יודעת אם לקרוא להן חברות, אלה בנות שאמרו למחנכת שיש סרטון כזה מסתובב". יועצות אחרות דיווחו כי הפגיעה המינית ברשת לוותה לעיתים בהסתרה מצד הנערות.

במצבים שבהם לא היה קשר קודם בין הנערה ליועצת עלה קושי לעזור לנערה וניכר כי קושי זה הביא לידי תסכול ועוינות מצד היועצת. ר', אשר לא היה לה קשר קודם עם הנערה, חשה שלא הצליחה להגיע אל הנערה במפגשים האישיים שניסתה לייצר עימה: "והיא גם לא רצתה לבוא אליי, זה המחנכת הייתה צריכה לקחת אותה להביא אותה. היא ממש התנהגה כמו ילדה בת 5, היא לא מכירה אותי אז היא לא רוצה לבוא אליי [...] אז הפגישות היו קצרות, אני לא יודעת אם הועלת לי במשהו".

מדברי היועצות עלה כי סיבות מתאימות לתת-הדיווח על אירוע הסחיטה הן היעדר הבנה על חומרת המצב מצד הנערה, היעדר היכרות מוקדמת עם היועצת, שגרמה לחוסר נוחות של הקורבן בשיח על הנושא והצורך לשמור על סודיות שייתכן שנבע למעשה מתחושות בושה של הנערה עצמה.

"היה ניסיון להסביר לה שהיא לא אשמה": הטיפול בקורבן הסחיטה

א. צורכי הנערה והמענה הייעוצי שניתן לה

בתיאוריהן העלו היועצות לא אחת את האופן שבו היו טרודות מן ההשפעות של הפגיעה על רווחתה הנפשית של הנערה המעורבת ועל מצבה החברתי והמשפחתי. לפי היועצות, אירועי הסחיטה הביאו את הנערות לידי מצבים של היעדרויות ממושכות מבית הספר,

בידוד חברתי והימנעות ממפגשים חברתיים, ואלו היו קשורים בדיווחי הנערות על תחושות של בדידות, עצב, חרדה ובושה עמוקה. לפיכך עודדו היועצות את הנערות לייצר מסגרת של טיפול פרטני שכללה לפחות שיחה אישית אחת עם הנערה. מהשיחות ומהמפגשים של היועצות עם הנערות שטיפלו בהן, עלה צורך של היועצות למלא אחר הצרכים הרגשיים שהן זיהו: חוס וקבלה, חיזוק לחשיפת האירוע בפני המשפחה, והפחתת תחושת האשמה שהנערה חשה. ס' תיארה רגע מכוון מבחינתה באחת השיחות האישיות: "חיבקתי אותה, למרות שזה פחות אולי מקובל [...]. אבל [...] היא ממש הייתה צריכה את זה כי אין לה את החום והאהבה הזו בבית ורציתי שהיא תרגיש שמקבלים אותה בלי תנאים כאלה עם המון אהבה". בדומה לכך חשה מ' כי עליה לחזק את הנערה בשיחות האישיות ולהפחית את האשמה: "היא הייתה צריכה לעבור איזה הרגעה בעיקר סביב העניין שהיא פחדה שאימא שלה לא בדיוק תאשים אותה אבל היא הרגישה סוג של אשמה שזה קרה, אולי כי היא הייתה זהירה וחששה שאולי יבואו אליה בטענות שזה קרה". מתיאורי היועצות עולה התחושה שהן ניסו לתת לנערה מענה רגשי, עודדו אותה לשתף את הוריה, ניסו לעזור לה להפחית תחושות של אשמה ובושה ולייצר בעבורה מקום בטוח, חם, מקבל ומכיל לעבד את שאירע.

היועצות המרואיינות תיארו שלאחר הפגיעה חששו הנערות להגיע לבית הספר ולהתמודד עם תוצאות הסחיטה, כולל פגיעה אפשרית במעמדן החברתי וסטיגמה שאולי דבקה בהן בקרב בני גילן. היועצות סיפרו כי הטיפול בנערות כלל גיוס תמיכה חברתית שתוכל להקל על תחושות הבדידות שחוו לאחר הפגיעה. א' שיתפה: "נורא השפיע עליה נורא. היא הפסיקה להגיע לבית הספר, היא כאילו ניסתה לעשות שינוי תדמיתי ורק חברה אחת נשארה חברה שלה וכמובן לשמור את זה בבית הספר אבל הכינויים נשארו והשמעות שהיא שוכבת עם כולם וההשלכות לטווח הארוך נשארו אפילו שהיא כבר לא הלכה עם אף אחד השם דבק בה".

ד', לעומת זאת, תיארה התמודדות אחרת שבה הנערה המשיכה להגיע לבית הספר, אך לתחושתה לא הבינה את מורכבות מצבה: "היא המשיכה לבוא לבית הספר כל הזמן אבל היא הייתה מאוד בדאון והיה לה בהתחלה מאוד קשה". תמיכת החברים הייתה חשובה מאוד בעיני היועצות, משום שהיא סייעה בהפחתה של רגשות לחץ ובושה ואפשרה לנערות לקבל חיזוק ועידוד מקבוצת השווים שלהן. היועצות דיווחו כי כאשר הנערות הצליחו להיעזר בבני גילן הייתה השפעה מיטיבה על הטיפול הכולל בנערה. ל' סיפרה: "אם יש משהו שאני יכולה להגיד זה שהקבוצה יצרה מארג של תמיכה חברתית וזה ככה משהו שהוא ממש מחזק וממש חיזק". בדומה חשה גם א': "אחרי כל השיחות היא פשוט לא באה לבית הספר, היה לה קשה מידי ההתמודדות החברתית [...] אני המשכתי את הקבוצה ודיברנו על דברים שקשורים והשיח גרם לזה שהם יתגייסו אליה ויתמכו בה גם בתקופה שהיא לא הגיעה לבית הספר כשהיא הייתה מבודדת מאוד ובודדה מאוד". גם ד' תיארה את חשיבות תמיכת החברות בעיניה: "היא התמודדה, היא הגיעה, היא הייתה צריכה ליווי הרבה פעמים אז חברות שלה תמכו בה". באירועים שבהם צלח הניסיון לגייס תמיכה מצד חברות בנות אותו גיל, דיווחו היועצות כי הייתה השפעה חיובית על מצבן של הנפגעות.

ב. עבודה מערכתית ושילוב גורמים נוספים בטיפול

בכל הראיונות עלתה חשיבותה של תמיכת המערכת בתוך בית הספר ומחוצה לו כדי לקדם את תהליך הטיפול בנערה. בעוד בטיפול הפרטני היועצות ראו בתמיכה האישית בנערה ובתמיכת הקבוצה החברתית בעלות משמעות בעבור התמודדותה, בעת הטיפול המערכתי שוחחו היועצות על חשיבות יצירת הקשר עם אנשי טיפול אחרים, וגם על חשיבות הטיפול במעגלי פגיעה משניים כמו תלמידים אחרים בשכבה, ומתן כלים למניעת הישנות האירועים הנוגעים לשימוש חוקי ולא חוקי ברשת. כך למשל סיפרה ס' על העבודה המערכתית: "העבודה הייתה להביא חוקר נוער וגם אנחנו עברנו בכיתות, אני ומחנכות, עשינו עבודה בכיתות של הסברים וגם לא דיברנו עליה באופן ספציפי חס וחלילה, היא לא הייתה מוכרת בשכבה אז זה היה קל להרחיק את זה ממנה". גם ד' הזכירה את העבודה המערכתית וציינה את השיתוף של מחנכי השכבה לצד העבודה עם המשטרה: "דרשנו ממחנכים שידועים מזה לבדוק טלפונים, למחוק כי זה קרה גם בשכבה. היה צריך לעבוד בכל השכבה, לעבור, להסביר מה מותר ומה אסור. הזמנו חוקר נוער שידבר לכל שכבה בנפרד על מה מותר ומה אסור ועל מה אפשר להגיש תלונה". גם בריאיון עם י' עלתה החשיבות של תפיסתה את הקשר ושיתוף הפעולה בינה ובין אנשי הטיפול מחוץ לבית הספר: "החלטנו שאני קודם כול אתקשר למנהלת של בית הספר ולמחנכת ואז לדבר עם הילדה ועם ההורים ולנסות להבין מה הם באמת רוצים מה הצרכים שלהם בשילוב עם מוקד 105, ואז אחרי איתור הצרכים, אז להבין מה ניתן לעשות".

לצד זאת, יש יועצות שהזכירו את הקושי בעבודה עם אנשי מקצוע מחוץ לבית הספר. ס' הביעה תסכול רב בעניין שיתוף הפעולה שניסתה לקיים עם מוקד 105 לאחר שנענתה כי מכיוון שהנערה מעל גיל 18 לא היה אפשר להיעזר בהם, אף שעדיין הייתה תלמידה: "ניסיתי לבדוק עם 105 היחידה הזו שאחראית על הפגיעות ברשת [...] אבל בגלל שהיא הייתה מעל גיל 18 לא היה למי לפנות כי 105 מטפלים רק בקטינים. ואז כאילו לא היה לי מענה". מ' עסקה בדבריה בסרבול הנהלים הכרוכים בפנייה למוקד 105 משום שהבינה כי אינה יכולה לפתוח פנייה בעצמה במוקד משום שהאירוע קרה בבית הנערה, ולכן על ההורים לפנות לשם: "... האמת שאני גם התקשרתי למוקד ולמעשה נאמר לי בפירוש שבגלל שזה קרה בבית אז ההורים צריכים לפנות, זה צריך להיות פנייה שלהם שההורים יעשו – אלא אם הם מבקשים ממני ואז הם צריכים לתת לי את האפשרות והאישור לכך". כמה פעמים תיארו היועצות כי פנו לרווחה וראו בה גוף היכול לספק כלים להתמודדות ומענה טיפולי מקיף וארוך טווח בעבור הנערה ומשפחתה. כך לדוגמה תיארה א': "כשהנערה הופנתה לעובדת סוציאלית המטפלת בנערות אז גם ההורים הופנו לטיפול דרך הרווחה והיה צורך בהתערבות משפחתית הרבה יותר גדולה".

עם זאת, היו אירועים שבהם היועצות בחרו שלא לערב את הרווחה. האירוע שטיפלה בו ד' מבהיר את הדילמה של היועצות בעניין פנייה לרווחה, ואת הבחירה שעשתה בהחלטתה לא לשתף פעולה עימם משום שחששה שעצם הפנייה תעכב את הטיפול ואף תגרום לריחוק והפסקת שיתוף הפעולה שיצרה היועצות עם ההורים:

אני גאה מאוד במערכת שלנו, באמת, במקרים כאלה זה גורם לי להרגיש גאווה. היה שיתוף פעולה מלא של מנהלת שמיידית לקחה על עצמה מקרה כליכד קשה, לדבר עם ההורים ולא הפילה את זה רק עליי או על הצוות והתמודדה עם אימא מאוד קשה שהשתוללה וצרכה והתנגדה לעירוב של רווחה והיינו צריכים לעמוד

מולה [...] לגבי הדיווחים לפקידת סעד, כשאנחנו שולחים דיווח העובדות הסוציאליות מתקשרות להורים ומקריאות להם מילה במילה את הדיווח ואז אין לנו שום שיתוף פעולה עם ההורים ועם אף אחד. לא יצא מזה שום דבר. אם יש שיתוף פעולה עם הורים שרוצים אז זה נהדר. אבל במקרה כזה של הוצאה מהבית בכוח וזה תהליך שנמשך כמה שנים אז אני לא רואה במה? שגם נאבד אותה פה ולא נוכל לעזור לה? שהאימא לא תשלח אותה יותר לבית ספר? במה זה היה עוזר? אנחנו טיפלנו בזה.

מדבריהן של היועצות ניכר כי יש חשיבות רבה לשיקול דעתה של היועצת, היכרותה עם האירוע והרקע של הנערה ומשפחתה כדי לקבל החלטה מה הדרך הנכונה ביותר בשבילה לטיפול באירוע. היועצות תיארו שאת הפניות לאנשי חוץ עשו בשיתוף המנהלת, ולעיתים המפקחת, כדי לשקול ולבחון כל אירוע לגופו ולתת את המענה הנכון ביותר בעבור הנערה הנסחטת.

נוסף על התמיכה בתוך בית הספר, היועצות חשו עטופות בהדרכה שסיפקה להן מקום להתייעץ, לאורר רגשות ולקבל הדרכה מקצועית, ותרמה ליעילות הטיפול שהעניקו וגם לרווחתן האישית. ניכר כי המבנה הארגוני שמפעיל השירות הפסיכולוגי הייעוצי, הכולל הדרכה ליועצות חדשות וותיקות כאחד, היה כתובת בעבור היועצות בעת ההתמודדות עם הנושא המורכב. מ' דיברה על ההדרכה שקיבלה מהמפקחת על הייעוץ ומהמדריכה לתחום המיניות והפגיעות המיניות בשירות הפסיכולוגי הייעוצי: "המערכת הטיפולית הייתה לי מאוד נוחה לעבודה, קודם כול כי המענה הוא כמעט מידי, וכל הזמן אמרו לי לא להתבלבל, כל הזמן להתייעץ ולברר ולשאול [...] היה לי מאוד נוח שיכולתי כן להתייעץ כל הזמן". ס' תיארה: "אני סך הכול בשנה השלישית שלי וזו פעם ראשונה שנתקלתי בסיטואציה כזו, אז ישר הלכתי להדרכה".

נראה שהיועצות ראו בטיפול בנערות שנפגעו טיפול רבמערכתי ששם לו למטרה את טובת הנערה ומשפחתה. כל היועצות אמרו כי על רקע תפקידן המקצועי עליהן להניע את המערכת לטובת הנערה, כדי לספק לה את התמיכה שנוקקה לה. היועצות חשו כי יש להן חשיבות בהיותן ציר מרכזי שיודע לבחור מתי ומהי הדרך הנכונה יותר לשתף ולערב את האנשים בתוך בית הספר ומחוצה לו לטובת הנערה.

דיון ומסקנות

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבחון כיצד יועצות חינוכיות תופסות את תופעת הסחיטה המינית ברשת, וכיצד מתבטאות תפיסותיהן בטיפול שהעניקו לנערות שהיו קורבן סחיטה.

מתיאורי היועצות עלה קושי בהגדרה של סחיטה מינית ברשת, וניכר כי יחסן כלפי פגיעות מיניות נמדדת ברמת מורכבותן. היועצות ראו בסחיטה המינית ברשת חמורה פחות מפגיעה מינית מסוג אחר וציינו פגיעות פיזיות. ממצא זה מחזק ממצאים קודמים שעסקו בהבדל שבין תפיסת הפגיעה במרחב הפיזי, שאותה קל יותר לאתר ולזהות, לעומת תפיסת הפגיעה במרחב המקוון – שאותה קשה יותר לזהות בגלל מאפייני האינטרנט ואופן התרחשות הפגיעה (Melander, 2010; Lapidot-Lefler & Dolev-Cohen, 2015). זאת ועוד, היועצות שהשתתפו במחקר ראו באירועי הסחיטה אפיוזות חסרות משמעות, ולעיתים אף דיווחו כי עד לשלב הריאיון לא העניקו חשיבות גדולה לאירועים שדיווחו עליהם. כמה

מהן הוסיפו כי רק בדיעבד במהלך מפגשים עם הנערה או אפילו בעת הריאיון במחקר הנוכחי, הבינו שמדובר באירוע בעייתי וחמור. נראה כי הלבטים של היועצות והפחתת החומרה של האירוע קשורים גם לאקלים החברתי והתרבותי, שבו בולטת חוסר הבהירות אילו התנהגויות נחשבות פגיעה מינית (הרמן, 2017).

בישראל החוק עצמו אינו נדרש דווקא לסחיטה מינית ברשת אלא לשלושה משתנים נפרדים: א. הסחיטה או האיום; ב. ההטרדה המינית; ג. ההפצה ברשת (ויסמונסקי, 2014). על פי החוק בישראל, לקטינים מותר לקיים יחסי מין החל מגיל ההסכמה (16), אך אסור להם לשלוח תכנים מיניים שלהם, ואם הם שולחים הם עוברים על החוק (צדוק, 2014). חוזר מנכ"ל "אקלים חינוכי מיטיבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון" נדרש להפצת תכנים מיניים ברשת בתת-הפרק העוסק בשימוש בטכנולוגיה בפעילויות פנים בית ספריות וחוף בית ספריות והיבטים של פגיעה מקוונת. עם זאת, משום שמשלוח הודעות מיניות שכיח ומקובל בקרב צעירים (דולבכהן וריקון, 2017), המסר של החוק עלול לבלבל ולייצר שיפוטיות בטיפול באירועי סחיטה מינית כאשר הקורבן הוא זה ששלח את התמונה. ואכן, במחקר הנוכחי נראה כי היועצות חשו בלבול, שכן לא היה להן ברור האם הנערה היא קורבן או שותפה. ניכר כי היועצות תיארו את הנערות אחראיות ואף שותפות למצבי הסחיטה ומתוך כך חיזקו למעשה דפוסים חברתיים של האשמת קורבן. גם העיסוק של כמה ממרואיינות המחקר במאפייני הרקע של הנערות היה כרוך בהפקדת האחריות לאירוע אצלן והסרתה מהתוקפים, והוא משקף ממצאי מחקר דומים שהראו נטייה להתייחס לבנות שעברו פגיעה מינית ברשת ככאלו שהזמינו את הפגיעה (Penney, 2016). זאת ועוד, מדברי המרואיינות ניכר כי יש שזיהו כמה מהקורבנות ככאלו שחוו פגיעות מיניות טרם אירוע הסחיטה. איתורן, לצד עבודה ייעוצית מתאימה, היה יכול להפחית את הסיכוניות לרהזיקטימיזציה (Monroig, 2020). תוכניות התערבות העוסקות בחינוך מיני לעיתים קרובות מציבות לעצמן מטרה לחנך נערות להימנעות ממצבי סיכון, והן עוסקות הרבה פחות במידת האחריות של הנערים ולצורך לעסוק גם בהתנהגותם ובאקלים החברתי שהם פועלים בו (Dobson & Ringrose, 2016). זאת ועוד, נמצא כי בכל הנוגע לסקסטינג והפצת תמונות עירום, פעמים רבות הקורבן מואשם בעצם הצילום הפרובוקטיבי ומסירתו לאחר, ולא הפוגע. אפשר לראות בכך ביטוי גם בסרטונים חינוכיים שמטרתם לייצר מניעה ומודעות בתחום (Döring, 2014). תפיסות כאלו עשויות להגביר תחושות אשמה ובושה ולעכב פנייה לעזרה (Aakvaag et al., 2016; Shaw et al., 2017), בוודאי כאשר היא מגיעה מצד הצוות החינוכיייעוצי שאמון על מתן התמיכה (ארהרד, 2014).

במחקר הנוכחי הזכירו היועצות שנערות שבחרו לשתף אותן בפגיעה היו נערות שהיה להן קשר קודם עם היועצת. ממצא זה נתמך בספרות המחקר שמצאה כי קשר חיובי קודם עם אנשי מקצוע מנבא אחוזים גבוהים יותר של פנייה לעזרה (קאים ורומי, 2014). עם זאת, ייתכן שהפנייה נעשתה ממקום של זעקה לעזרה, בדידות וכאב, שכן נמצא שבני נוער שעברו פגיעה מינית מדווחים כי הם פונים לעזרה עקב קושי לשאת את הכאב או פחד מפגיעה חוזרת (איזיקוביץ' ולבוזיל, 2014).

ממצאי המחקר הנוכחי מעידים כי היועצות רואות במרחב הייעוצי שלהן מרחב גמיש המאפשר דינמיות בהחלטות באשר לעירוב אנשי מקצוע אחרים. נראה כי הן מקבלות עליהן את החופש להתלבט ולעיתים אף לא לדווח לכמה מהאנשים, בעיקר כאשר הן

חוששות שעשויות להיות לכך השפעות שליליות על מצבו של הקורבן. ממצא זה בהלימה עם ממצאי מחקרים אחרים שהדגימו כי אנשי מקצוע נמנעים לעיתים מלדווח לרשויות על פגיעות מיניות, עקב חוסר ודאות בעניין הליך הטיפול לאחר הדיווח וחשש מתגובות ההורים (לבקוביץ ווייר, 2019; McKee & Dillenburger, 2019; Dolev-Cohen et al., 2022). במצבים שבהם דיווחו היועצות והסתייעו באנשי המקצוע האחרים, כמה מהן ראו במערכות החינוכיות מקורות תמיכה שיכלו להעניק מענים כוללניים ומקיפים יותר הנדרשים לנערות שעברו סחיטה מינית ברשת, בעוד אחרות התייחסו לסרבול בתהליכי הפנייה ולמצבים שבהם הפנייה גרמה דווקא לפגיעה בנערה. ואכן, בספרות המחקר נמצא שיועצים שנמנעו מעירוב אנשי טיפול אחרים נדרשו לחשש שרשויות הרווחה או המשטרה לא יטפלו כראוי באירוע, או דיווחו על ניסיון שלילי קודם עימם (Bryant & Milsom, 2005). מחקר שנעשה בישראל על הסיבות שבגינן נפגעי תקיפה מינית לא דיווחו על הפגיעה מצא כי אחת הסיבות הייתה האכזבה מהטיפול המשטרתי והתפיסה שהמשטרה מקשה על הקורבנות ומשחזרת את חוויותיהם (Dolev-Cohen et al., 2020). ייתכן שהלך הרוח הציבורי והחשש מטיפול משטרתי מכאיב תורמים לכך שחלק מן היועצות שרואינו במחקר זה, בחרו שלא לפנות למשטרה. לממצא זה חשיבות רבה בהצלחת הטיפול המערכתי בנפגעות סחיטה מינית ברשת.

לסיכום, האינטרנט הוא מרחב נוח לביטויים של מיניות נורמטיבית, לצד עבריינות וסיכון. בד בבד עם העלייה בתכתובות מיניות, עולה גם שכיחותה של הסחיטה המינית ברשת, אך ניכר כי ההיכרות של אנשי החינוך עם התופעה היא מועטה ואינה מספקת. על היועצים החינוכיים להכיר באינטרנט מרחב לגיטימי לביטוי מיני כדי שיוכלו להבין את תוצאות הסקסטסינג ואת הסחיטה המינית שעלולה להגיע לאחר משלוח תמונות מיניות. עליהם להכיר בכך שאין מקום להאשמת קורבן, להבין את החוויה הקשה של הנערה הנסחטת, שלעיתים שלחה תמונות בתמימות, את המצוקה שהיא חווה ולעודד פנייה לעזרה.

תרומה לשדה הייעוצי

למחקר הנוכחי חשיבות רבה לשדה הייעוצי. תופעה זו של סחיטה מינית ברשת לא מדוברת דיה. כפי שניכר מדיווחי היועצות, יש קושי בזיהוי של אירועי סחיטה מינית ברשת. אין הגדרה ברורה של מונח זה, כמו מחסור בידע על מאפיינים של התופעה, משתני הסיכון וההשפעות שלה על בני הנוער המעורבים בה. על היועצים החינוכיים להכיר את הדרכים לעבודה מערכתית ולקבלת תמיכה בעבורם. לצד זה חשוב שהצוות החינוכי ייעוצי יהיה מודע לתחושות של שיפוטיות ולהאשמת קורבן שעלולה להשפיע על דרך הטיפול בקורבנות.

זאת ועוד, נראה כי תוכניות ההתערבות הקיימות לא נותנות מענה מדויק לפגיעות מיניות מסוג זה. מן הממצאים עולה כי יש צורך להפעיל תוכניות התערבות שתאפשרנה שיח פתוח בנושאי מיניות בבית הספר, שיח שיאפשר סביבה בטוחה שבה אפשר לבחון, לחשוב ולבקר עמדות למיניהן כלפי מיניות על היבטיה המגוונים – בהם היבטים חיוביים ובריאים. התוכניות הקיימות כיום מספקות מידע, אך ניכר כי מתבגרים זקוקים לעזרה בתחום קבלת ההחלטות והבנת הסיכונים הכרוכים בהתנהגויות המקוונות שלהם. יש חשיבות רבה להכנסת תכנים הנוגעים לזכות לסרב להשתתף באקטים מיניים, וליכולת להימנע ממצבים לא רצויים, וגם על הקבלה של זכויות האחר לסרב – גישה שנמצאה

קשורה למדדים של יעילות בתוכניות לחינוך מיני בבתי ספר (Constantine et al., 2015). חשוב לדבר על נורמות וגישות של מתבגרים לנושאים של מיניות, ולהידרש למצבים שבהם חשיבת המתבגרים מושפעת מרגישותם הגבוהה יותר להשפעות חברתיות או לאופן שהם חושבים שאחרים תופסים אותם וללמד אותם אסטרטגיות לוויסות (Marshall et al., 2020; Seiler-Ramadas et al., 2020).

מגבלות המחקר והצעות למחקרי המשך

במחקר הנוכחי השתתפו שתיים-עשרה יועצות בלבד, לכן יש קושי להסיק מסקנות רחבות היקף הן בעניין תפיסת היועצות את חוויית הסחיטה המינית ברשת של הנערות הן בעניין המענה הטיפולי שניתן להן. כמו כן מתוך הממצאים עלה כי חוויית הסחיטה המינית ברשת היא מורכבת וטומנת בחובה תפיסות של תחושות אשמה של צדדים שונים זה מזה, אך מחקר זה בחן רק צד אחד מתוכם; זה של היועצות. התמקדות בתופעת הסחיטה המינית ברשת מנקודת מבט של היועצות בלבד מגביל את ההבנה של צורכי הנערה הנסחטת, את דרך הטיפול בה ואת יעילות הטיפול. במחקר המשך יש מקום לבחון את נקודת המבט של הנפגעות, גם של ההורים ושל שאר אנשי הטיפול. כמו כן כל היועצות היו מעל גיל 30 וכמה מהן הביעו עמדות שיפוטיות כלפי הנערות; ייתכן שיועצות צעירות יותר היו שיפוטיות פחות כלפי הנערות בשל פער הגילים הקטן.

רשימת מקורות

איזיקוביץ', צ' ולבזיזל, ר' (2014). **התעללות, הזנחה ואלימות כלפי ילדים ובני נוער בישראל: בין שכיחות לדיווח**. המרכז לחקר החברה ואוניברסיטת חיפה.

https://society.haifa.ac.il/images/report_Dec2014.pdf

ארהרד, ר' (2014). **ייעוץ חינוכי: מקצוע מחפש זהות**. מכון מופ"ת.

בוניאלניסים, מ' ודולב'כהן, מ' (2013). פנים-אלפנים (Face-to-Face) עם "ילדי הפייסבוק" (Facebook): כיצד ילדים תופסים את השימוש ברשת החברתית פייסבוק. **מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית**, 38, 79–94.

ברק, ע' (2006). הפסיכולוגיה של ה"כאילו" וה"כזה". **פנים**, 37, 48–58.

דולב'כהן, מ' וריקון, צ' (2017). סקסטינג בקרב מתבגרים בישראל. **ייעוץ החינוכי**, כ, 384–403.

דורון, א"י (2013). **חובת הדיווח בישראל**. משרד הרווחה והשירותים החברתיים.

דושניק, ל' וצבר'בן יהושע, נ' (2016). אתיקה של מחקר איכותני. בתוך נ' צבר-בן יהושע (עורכת), **מסורות וזרמים במחקר האיכותני: תפיסות אסטרטגיות וכלים מתקדמים** (עמ' 217–235). מכון מופ"ת.

דנציגרוזנברג, ה' ורוזנברג, ר' (2017). פורנוגרפיה נקם כהטרדה מינית. **חוקים**, ט, 265–311.

הרמן, ג"ל (2017). **טראומה והחלמה** (ע' זילבר, מתרגמת, מהדורה ערוכה ומורחבת). עם עובד.

וייסבלאי, א' (2010). **חינוך מיני במערכת החינוך**. הכנסת – מרכז מחקר ומידע.

- ויסמונסקי, ח' (2014). התמודדות עם עבירות מין באינטרנט. **משפט מפתח**, 2, 32–37.
- יחזקאל, ר' ואילון, ל' (2013). אלימות אינטימית בקרב נשים זקנות וצעירות לפי תפיסתם של עובדים סוציאליים. **גרנטולוגיה וגריאטריה**, 40(4), 43–63.
- לבקוביץ, ע' ווייר, ע' (2019). חובת דיווח על אלימות פיזית של הורים כלפי ילדיהם: דילמות בקרב מחנכות. **זמן חינוך**, 5, 25–48.
- ליבליך, ע', תובל-משיח, ר' וזילבר, ת' (2010). בין השלם לחלקיו ובין תוכן לצורה. בתוך ל' קסן ומ' קרומר-נבו (עורכות), **ניתוח נתונים במחקר איכותני** (עמ' 21–42). אוניברסיטת ברוקלין בנגב.
- גור, ג', פיינמסר, ע' וכהר-אביגדור, נ' (2019). **סקר נוער 2018: התנהגויות אנטי-חברתיות בקרב בני נוער: עיקרי הממצאים**. המשרד לביטחון פנים: האגף למדיניות ותכנון אסטרטגי מחלקת מחקר. https://www.gov.il/BlobFolder/reports/minors_in_cyberspace_dangers_and_national_response/he/2018%20-%20עיקרי%20הממצאים.pdf.
- צדוק, ד' (2014). **גיל ההסכמה בעבירות מין בקטינים – סקירה משווה**. הכנסת. <https://main.knesset.gov.il/Activity/Info/LegalDepartmentSurveys/Survey120314.pdf>.
- קאים, ז' ורומי, ש' (2014). נכונות לפנות למקורות סיוע בבעיות אישיות: מתבגרים במצבי סיכון ומתבגרים נורמטיביים. **חברה ורווחה**, 34(3), 385–409.
- קרניאלי, מ' (2018). **האנושיות שבאדם: סוגיות אתיות במחקר החינוכי**. רסלינג.
- שקדי, א' (2003). **מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום**. רמות.
- Aakvaag, H. F., Thoresen, S., Wentzel-Larsen, T., Dyb, G., Røysamb, E., & Olf, M. (2016). Broken and guilty since it happened: A population study of trauma-related shame and guilt after violence and sexual abuse. *Journal of Affective Disorders*, 204, 16–23. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.06.004>
- Bryant, J., & Milsom, A. (2005). Child abuse reporting by school counselors. *Professional School Counseling*, 9(1), 63–71. <https://doi.org/10.1177/2156759X0500900106>
- Burén, J., & Lunde, C. (2018). Sexting among adolescents: A nuanced and gendered online challenge for young people. *Computers in Human Behavior*, 85, 210–217. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.02.003>
- Campbell, R. (2008). The psychological impact of rape victims. *American Psychologist*, 63(8), 702–717. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.63.8.702>
- Constantine, N. A., Jerman, P., Berglas, N. F., Angulo-Olaiz, F., Chou, C. P., & Rohrbach, L. A. (2015). Short-term effects of a rights-based sexuality education curriculum for high-school students: A cluster-randomized

- trial. *BMC Public Health*, 15(1), 1–13. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-1625-5>
- Cooper, K., Quayle, E., Jonsson, L., & Svedin, C. G. (2016). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behavior*, 55(B), 706–716. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.10.003>
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Dir, A. L., Coskunpinar, A., Steiner, J. L., & Cyders, M. A. (2013). Understanding differences in sexting behaviors across gender, relationship status, and sexual identity, and the role of expectancies in sexting. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(8), 568–574. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0545>
- Dobson, A. S., & Ringrose, J. (2016). Sext education: Pedagogies of sex, gender and shame in the schoolyards of Tagged and Exposed. *Sex Education*, 16(1), 8–21. <https://doi.org/10.1080/14681811.2015.1050486>
- Dolev-Cohen, M., Nezer, I., & Zumt, A. A. (2022). A qualitative examination of school counselors' experiences of sextortion cases of female students in Israel. *Sexual Abuse*. <https://doi.org/10.1177/10790632221145925>
- Dolev-Cohen, M., Ricon, T., & Levkovich, I. (2020). #WhyIDidntReport: Reasons why young Israelis do not submit complaints regarding sexual abuse. *Children and Youth Services Review*, 115, Article 105044. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105044>
- Döring, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology*, 8(1), Article 9. <https://doi.org/10.5817/CP2014-1-9>
- Giorgi, A. (2012). The descriptive phenomenological psychological method. *Journal of Phenomenological Psychology*, 43(1), 3–12. <https://doi.org/10.1163/156916212X632934>
- Girardet, R. G., Lahoti, S., Howard, L. A., Fajman, N. N., Sawyer, M. K., Driebe, E. M., Lee, F., Sautter, R. L., Greenwald, E., Beck-Sagué, C. M., Hammerschlag, M. R., & Black, C. M. (2009). Epidemiology of sexually transmitted infections in suspected child victims of sexual assault. *Pediatrics*, 124(1), 79–86. <https://doi.org/10.1542/peds.2008-2947>
- Goldman, J. D. G., & Padayachi, U. K. (2005). Child sexual abuse reporting behavior by school counsellors and their need for further education. *Health Education Journal*, 64(4), 302–322. <http://doi.org/10.1177/001789690506400403>

- Henry, N., & Powell, A. (2017). Sexual violence in the digital age: The scope and limits of criminal law. *Social & Legal Studies*, 25(4), 397–418. <http://doi.org/10.1177/0964663915624273>
- Henry, N., & Powell, A. (2018). Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research. *Trauma, Violence, & Abuse*, 19(2), 195–208. <http://doi.org/10.1177/1524838016650189>
- Klettke, B., Hallford, D. J., Clancy, E., Mellor, D. J., & Toumbourou, J. W. (2019). Sexting and psychological distress: The role of unwanted and coerced sexts. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(4), 237–242. <https://doi.org/10.1089/cyber.2018.0291>
- Kopecký, K. (2017). Online blackmail of Czech children focused on so-called "sextortion" (analysis of culprit and victim behaviors). *Telematics and Informatics*, 34(1), 11–19. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2016.04.004>
- Lapidot-Lefler, N., & Dolev-Cohen, M. (2015). Comparing cyberbullying and school bullying among school students: Prevalence, gender, and grade level differences. *Social Psychology of Education*, 18(1), 1–16. <https://doi.org/10.1007/s11218-014-9280-8>
- Lenhart, A., Ling, R., Campbell, S., & Purcell, K. (2010). Teens and mobile phones: Text messaging explodes as teens embrace it as the centerpiece of their communication strategies with friends. *Pew Research Center: Internet & Technology*. <https://www.pewresearch.org/internet/2010/04/20/teens-and-mobile-phones/>
- Liddle, H. A. (2013). Engaging adolescents in family therapy: Some early phase skills. In T. S. Nelson & T. S. Trepper (Eds.), *101 Interventions in family therapy* (pp. 389–398). Routledge.
- Lippman, J. R., & Campbell, S. W. (2014). Damned if you do, damned if you don't...if you're a girl: Relational and normative contexts of adolescent sexting in the United States. *Journal of Children and Media*, 8(4), 371–386. <https://doi.org/10.1080/17482798.2014.923009>
- Maczewski, M. (2002). Exploring identities through the Internet: Youth experiences online. *Child and Youth Care Forum*, 31(2), 111–129. <https://doi.org/10.1023/A:1015322602597>
- Madigan, S., Ly, A., Rash, C. L., Van Ouytsel, J., & Temple, J. R. (2018). Prevalence of multiple forms of sexting behavior among youth: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatrics*, 172(4), 327–335. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2017.5314>

- Marshall, S. A., Hudson, H. K., & Stigar, L. V. (2020). Perceptions of a school-based sexuality education curriculum: Findings from focus groups with parents and teens in a southern state. *Health Educator*, 52(1), 37–51.
- Mathews, B. P. (2011). Teacher education to meet the challenges of child sexual abuse. *Australian Journal of Teacher Education*, 36(11), 13–32. <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2011v36n11.4>
- McKee, B. E., & Dillenburg, K. (2012). Effectiveness of child protection training for preservice early childhood educators. *International Journal of Educational Research*, 53, 348–359. <http://doi:10.1016/j.ijer.2012.04.008>
- Melander, L. A. (2010). College students' perceptions of intimate partner cyber harassment. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13(3), 263–268. <https://doi.org/10.1089/cyber.2009.0221>
- Monroig, M. M. (2020). *Reducing revictimization: Counseling survivors of human trafficking* (Publication No. 28095698) [Doctoral dissertation, University of Georgia]. ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Mubarak, A. R., O'sullivan, J., & Harrison, Z. (2014). Bridging the gap between adolescents and adults: A case study on experiences of teenagers while using social networking sites and their willingness to seek adult help. *International Journal of Computer Applications*, 102(6), 36–42. <http://doi.org/8787.10.5120/17823-8787>
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2018). Sextortion among adolescents: Results from a national survey of U.S. youth. *Sexual Abuse*, 32(1), 30–54. <https://doi.org/10.1177/1079063218800469>
- Penney, R. (2016). The rhetoric of the mistake in adult narratives of youth sexuality: The case of Amanda Todd. *Feminist Media Studies*, 16(4), 710–725. <https://doi.org/10.1080/14680777.2016.1193299>
- Perren, S., Corcoran, L., Cowie, H., Dehue, F., Mc Guckin, C., Sevcikova, A., Garcia, D., Tsatsou, P., & Völlink, T. (2012). Tackling cyberbullying: Review of empirical evidence regarding successful responses by students, parents, and schools. *International Journal of Conflict and Violence*, 6(2), 283–293. <https://doi.org/10.4119/ijcv-2919>
- Petersen, J. L., & Hyde, J. S. (2013). Peer sexual harassment and disordered eating in early adolescence. *Developmental psychology*, 49(1), 184–195. <https://doi.org/10.1037/a0028247>

- Quayle, E., & Newman, E. (2015). The role of sexual images in online and offline sexual behavior with minors. *Current Psychiatry Reports*, 17(6), Article 43. <https://doi.org/10.1007/s11920-015-0579-8>
- Ringrose, J., Harvey, L., Gill, R., & Livingstone, S. (2013). Teen girls, sexual double standards and 'sexting': Gendered value in digital image exchange. *Feminist Theory*, 14(3), 305–323. <https://doi.org/10.1177/1464700113499853>
- Seiler-Ramadas, R., Grabovac, I., Niederkrotenthaler, T., & Dorner, T. E. (2020). Adolescents' perspective on their sexual knowledge and the role of school in addressing emotions in sex education: An exploratory analysis of two school types in Austria. *The Journal of Sex Research*, 57(9), 1180–1188. <https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1802644>
- Shaw, J., Campbell, R., Cain, D., & Feeney, H. (2017). Beyond surveys and scales: How rape myths manifest in sexual assault police records. *Psychology of Violence*, 7(4), 602–614. <https://doi.org/10.1037/vio0000072>
- Sokolowski, R. (2000). *Introduction to phenomenology*. Cambridge University Press.
- Spinelli, E. (2005). *The interpreted world: An introduction to phenomenological psychology* (2nd ed.). Sage Publications.
- Steinberg, L. D. (2017). *Adolescence* (11th ed.). McGraw-Hill.
- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *Cyber Psychology & Behavior*, 7(3), 321–326. <https://doi.org/10.1089/1094931041291295>
- Tomczyk, Ł., & Kopecký, K. (2016). Children and youth safety on the Internet: Experiences from Czech Republic and Poland. *Telematics and Informatics*, 33(3), 822–833. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2015.12.003>
- Walrave, M., Heirman, W., & Hallam, L. (2014). Under pressure to sext? Applying the theory of planned behavior to adolescent sexting. *Behavior & Information Technology*, 33(1), 86–98. <https://doi.org/10.1080/0144929X.2013.837099>
- Wittes, B., Poplin, C., Jurecic, Q., & Spera, C. (2016). Sextortion: Cybersecurity, teenagers, and remote sexual assault [Report]. *Center for Technology at Brookings*. <https://www.brookings.edu/research/sextortion-cybersecurity-teenagers-and-remote-sexual-assault/>
- Wolak, J., Finkelhor, D., Walsh, W., & Treitman, L. (2018). Sextortion of minors: Characteristics and dynamics. *Journal of Adolescent Health*, 62(1), 72–79. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2017.08.014>

- Young, B. J., Furman, W., & Jones, M. C. (2012). Changes in adolescents' risk factors following peer sexual coercion: Evidence for a feedback loop. *Development and Psychopathology*, 24(2), 559–571. <https://doi.org/10.1017/S0954579412000168>
- Zhong, L. R., Kebbell, M. R., & Webster, J. L. (2020). An exploratory study of technology-facilitated sexual violence in online romantic interactions: Can the internet's toxic disinhibition exacerbate sexual aggression? *Computers in Human Behavior*, 108, Article 106314. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106314>